

CPI DE XANCEDA – CURSO 2022/2023

Programación didáctica

Departamento de Lingua Galega e Literatura.

Materia: Lingua Galega e Literatura 4º ESO

Índice

1.	Introdución e contextualización.....	2
2.	Estrutura e composición do departamento	2
3.	Elementos prescriptivos do currículo	3
4.	Secuenciación e temporalización dos contidos	6
5.	Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de obxectivos, contidos, temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia, procedementos de avaliación e competencias clave	9
6.	Metodoloxía didáctica	19
6.1	Estratexias para acadar os estándares de aprendizaxe	20
6.2	Estratexias para a adquisición das competencias clave	20
6.3	Materiais e recursos didácticos	21
7.	Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado	22
8.	Medidas de atención á diversidade	24
9.	Plan de recuperación de materias pendentes.....	24
10.	Elementos transversais	25
11.	Actividades complementarias e extraescolares.....	27
12.	Seguimento e avaliación da programación.....	28

1. Introducción e contextualización

O CPI de Xanceda está situado na localidade do mesmo nome, no concello de Mesía. Nel impártense as ensinanzas de Educación Infantil, Educación Primaria e Educación Secundaria Obrigatoria. Ao CPI de Xanceda están adscritas dúas Escolas Unitarias: Olas e Visantoña, das que o alumnado se incorpora ao centro en 3º de Primaria.

A maioría da poboación da zona está vinculada a actividades agrícolas e gandeiras. A lingua de relación entre a comunidade da zona é o galego, falado no centro por practicamente o 100% do alumnado.

Trátase dun centro cunha matrícula de 163 alumnos/as onde se imparten ensinanzas de Educación Infantil, Educación Primaria e Educación Secundaria Obrigatoria, cunha única liña por cada nivel académico.

Na etapa de secundaria o alumnado distribúese do seguinte xeito:

1º ESO : 1 grupo de 17 alumnos/as

2º ESO : 1 grupo de 17 alumnos/as

3º ESO : 1 grupo de 10 alumnos/as.

4º ESO : 1 grupo de 13 alumnos/as .

2. Estrutura e composición do departamento

O departamento está constituído por unha única docente, con destino definitivo no centro, que asume a xefatura do mesmo e imparte todas as materias, agás a Lingua Galega e Literatura de 1º de ESO, da que se fai cargo unha profesora do departamento de Lingua Castelá.

PROFESORADO E DISTRIBUCIÓN DA DOCENCIA			
MATERIA	CURSO	Nº HORAS SEMANAIS	DOCENTE
Lingua Galega e Literatura	1º	3	Elena Pérez Vázquez (Dpto de Lingua Castelá)
Lingua Galega e Literatura	2º	3	Mª Dolores Díaz Rifón. Xefa do Departamento e coordinadora da biblioteca escolar.
Lingua Galega e Literatura	3º	3	
Lingua Galega e Literatura	4º	3	
2ª Lingua Estranxeira Portugués.	1º	2	
2ª Lingua Estranxeira Portugués.	2º	2	

3. Elementos prescriptivos do currículo

OBXECTIVOS
OBXECTIVOS DA ESO
<p>A Educación Secundaria Obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e as alumnas as capacidades que lles permitan:</p> <p>a) Asumir responsablemente os seus deberes; coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais; practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos; exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.</p> <p>b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.</p> <p>c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.</p> <p>d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.</p> <p>e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.</p> <p>f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.</p> <p>g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.</p> <p>h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da</p>

literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural, coñecer mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e sociedade galega ou a outras culturas do mundo.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e mellora e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara o exercicio deste dereito.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso do noso idioma como elemento fundamental para o mantemento da nosa identidade e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que nos comunica con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

OBXECTIVOS DA ÁREA DE LINGUA GALEGA E LITERATURA (4º ESO)

1. Comprender e interpretar textos orais de distinta natureza, con especial atención aos de carácter expositivo e argumentativo do ámbito educativo.
2. Utilizar técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.
3. Usar os recursos que ofrecen as bibliotecas e as TIC para obter información complementaria.
4. Utilizar técnicas e estratexias para producir textos escritos adecuados, coherentes e cohesionados, e valorar a escritura como fonte de enriquecemento persoal.
5. Utilizar un léxico amplo e adecuado, e identificar as relacións semánticas entre as palabras.
6. Recoñecer e utilizar correctamente as formas verbais e as perífrases verbais.
7. Recoñecer e usar a fonética do galego
8. Aplicar correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas do galego, e utilizar manuais

de consulta de maneira eficaz.

9. Identificar a oración como un tipo de enunciado e analizar as relacións sintácticas entre os elementos que constitúen o predicado
10. Identificar os trazos que definen diferentes tipoloxías textuais, especialmente os textos argumentativos.
11. Valorar as linguas como sinal de identidade dos pobos, apreciar o plurilingüismo e coñecer o ámbito da lusofonía.
12. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia, coñecer o proceso de normalización e evitar os prexuizos.
13. Coñecer os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega desde 1916 ata a actualidade.
14. Identificar os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade
15. Ler de maneira comprensiva, expresiva ou dramatizada textos de distintos xéneros da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.

BLOQUES DE CONTIDOS

1. Comunicación oral. escoitar e falar.
2. Comunicación escrita. Ler e escribir.
3. Funcionamento da lingua.
4. Lingua e sociedade.
5. Educación literaria. [?](#)

4. Secuenciación e temporalización dos contidos.

Na táboa que segue inclúense os contidos correspondentes á materia de Lingua Galega e Literatura de 3º de ESO secuenciados e coa temporalización prevista para cada unha das unidades..

UD	DESCRICIÓN	MES	SESIÓNS
1	<ul style="list-style-type: none"> - Análise de textos: Lectura e Comentario de «Branca de Neve» (Francisco Castro: O corazón da Branca de Neve, Ed. Galaxia). O texto narrativo. - Lingua: Vocabulario: Formas de ser. Repaso de ortografía: A acentuación. Estudo da lingua: Fonética (1). Vocalismo. Lingua e sociedade: O galego no primeiro terzo do s. xx. Obradoiro de expresión: O traballo monográfico. - Literatura: A literatura no tempo das Irmandades. Antoloxía: Poemas de Ramón Cabanillas e Noriega Varela. Comentario de texto: «Galahaz, derradeiro, colle estreita vereda», tomado de Na noite estrelecida, de Ramón Cabanillas. 	setembro outubro	6
2	<ul style="list-style-type: none"> - Análise de textos: Lectura e Comentario do relato «Sobre a morte do Bieito» (Rafael Dieste: Dos arquivos do trasno, Ed. Galaxia). O narrador e o punto de vista. - Lingua: Vocabulario: O tempo cronolóxico. Repaso de morfoloxía: O xénero. Estudo da lingua: Fonética (2). Consonantismo. Lingua e sociedade: Variedades da lingua. Variedades xeográficas. - Literatura: O Grupo Nós. Antoloxía: Textos de Vicente Risco e Otero Pedrayo. Comentario de texto: «O fidalgo», tomado d'O fidalgo e outras narracións, de Otero Pedrayo. Obradoiro de expresión: O comentario crítico. 	novembro	6
3	<ul style="list-style-type: none"> - Análise de textos: Lectura e Comentario do relato «O Suso» (Xosé Luís Méndez Ferrín: O crepúsculo e as formigas, Edicións Xerais). O espazo e o tempo narrativos. - Lingua: Vocabulario: Medos e arrepíos. Repaso de morfoloxía: O número. Estudo da lingua: A frase. Lingua e sociedade: Variedades socioculturais ou diastráticas. - Literatura: Castelao. Antoloxía: Textos tomados d'Un ollo de vidro, Sempre en Galiza e Os dous de sempre. Comentario de texto: Lance I, escena I, d'Os vellos non deben de namorarse. Obradoiro de expresión: Os microrrelatos. 	novembro decembro	6
4	<ul style="list-style-type: none"> - Análise de textos: Lectura e Comentario de «Simón Varela, arquitecto» (Pedro Feijoo: Os fillos do mar, Edicións Xerais). Os personaxes. - Lingua: Vocabulario: Arquitectura e urbanismo. Repaso de ortografía: O uso correcto de b e v. 	decembro	6

	<p>Estudo da lingua: A oración. Suxeito e predicado. Lingua e sociedade: Variedades situacionais ou diafásicas.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Literatura: Literatura da vangarda. Antoloxía: Poemas de Amado Carballo, Blanco Amor, Cunqueiro e Manuel Antonio. Comentario de texto: Poema «Sós», de Manuel Antonio (en De catro a catro). Obradoiro de expresión: Os caligramas. 		
5	<ul style="list-style-type: none"> - Análise de textos: Lectura e Comentario do texto «Seis accións contra o cambio climático» (tomado da Rede). Os textos prescritivos. - Lingua: Vocabulario: O tempo meteorolóxico. Repaso de morfoloxía: O pronome persoal. Estudo da lingua: Complementos do verbo (1). Lingua e sociedade: A lingua galega na posguerra. Obradoiro de expresión: O currículo. - Literatura: A literatura do exilio. Antoloxía: Textos de Seoane e Blanco Amor. Comentario de texto: Fragmento tomado d'A esmorga, de Blanco Amor. 	xaneiro	7
6	<ul style="list-style-type: none"> - Análise de textos: Lectura e Comentario de tres artigos periodísticos de opinión. Os xéneros de opinión. - Lingua: Vocabulario: Viaxes e turismo. Repaso de ortografía: O uso do h. Estudo da lingua: Complementos do verbo (2). Lingua e sociedade: A lingua galega a partir de 1975. Obradoiro de expresión: O blog. - Literatura: A narrativa de posguerra (1). Antoloxía: Textos de Álvaro Cunqueiro e de Ánxel Fole. Comentario de texto: Fragmento tomado d'Os outros feirantes, de Álvaro Cunqueiro. 	xaneiro febreiro	7
7	<ul style="list-style-type: none"> - Análise de textos: Lectura e Comentario dun artigo periodístico de opinión. O texto argumentativo. - Lingua: Vocabulario: A xustiza e as leis. Repaso de morfoloxía: O verbo. Estudo da lingua: As oracións compostas. Lingua e sociedade: A lusofonía. Obradoiro de expresión: A instancia. - Literatura: A narrativa de posguerra (2). Antoloxía: Textos representativos da narrativa dos anos sesenta. Comentario de texto: «Unha chinche dorme no teito», tomado d'O crepúsculo e as formigas, de Méndez Ferrín. 	febreiro marzo	7
8	<ul style="list-style-type: none"> - Análise de textos: Lectura e Comentario de anuncios publicitarios e dun texto sobre a publicidade. A publicidade. - Lingua: Vocabulario: Tempo de lecer. Repaso de ortografía: Algunhas terminacións. Estudo da lingua: As oracións subordinadas substantivas. Lingua e sociedade: Os prexuízos lingüísticos. Obradoiro de expresión: O folleto, o díptico e o tríptico. - Literatura: A poesía de posguerra (1). Comentario de texto: «Xaneiro, 1972, II», tomado de Onde o mundo se chama Celanova, de Celso Emilio Ferreiro. Antoloxía: Poemas representativos da obra de Celso Emilio, Xosé M.ª Díaz Castro, Luz Pozo Garza e María Mariño. 	marzo	7
9	<ul style="list-style-type: none"> - Análise de textos: Lectura e Comentario dun fragmento tomado do guión d'A praia dos 	abril	7

	<p>afogados. O guión cinematográfico.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lingua: Vocabulario: O cine. Repaso de morfoloxía: Uso do infinitivo conxugado. Estudo da lingua: As oracións subordinadas adxectivas. Lingua e sociedade: A lingua galega hoxe. - Literatura: A poesía de posguerra (2). Antoloxía: Textos representativos da poesía da Xeración das Festas Minervais. Comentario de texto: «Terras outas e solas», tomado d'Os eidos. Libro do Courel, de Uxío Novoneyra. Obradoiro de expresión: Haikus. 		
10	<ul style="list-style-type: none"> - Análise de textos: Lectura e Comentario dun fragmento tomado do guión de Luci. A televisión. - Lingua: Vocabulario: A radio e a televisión. Repaso de morfoloxía: As perífrases verbais. Estudo da lingua: As oracións subordinadas adverbiais. Lingua e sociedade: O galego nos medios. Obradoiro de expresión: O guión audiovisual. - Literatura: A narrativa actual. Antoloxía: Textos de narradores contemporáneos. Comentario de texto: Fragmento tomado d'O lapis do carpinteiro, de Manuel Rivas. 	abril maio	7
11	<ul style="list-style-type: none"> - Análise de textos: Lectura e Comentario dun texto periodístico: «Desaparecer de Internet é imposible». Internet. - Lingua: Vocabulario: As novas tecnoloxías. Repaso de morfoloxía: Adverbios e preposicións. Estudo da lingua: Relacións semánticas. Lingua e sociedade: O galego en Internet. Obradoiro de expresión: A presentación multimedia. - Literatura: Poesía e teatro actuais. Antoloxía: Poemas de autores contemporáneos. Comentario de texto: «Camiñan descalzas polas rochas», poema de Ana Romaní. 	maio	7
12	<ul style="list-style-type: none"> - Análise de textos: Lectura e Comentario dun texto periodístico: «Por que nos queixamos tanto en Twitter?». As redes sociais. - Lingua: Vocabulario: En rede. Repaso de ortografía: Grupos consonánticos. Estudo da lingua: Cambios semánticos. Lingua e sociedade: O galego en distintos ámbitos. - Literatura: Literatura dixital. Obradoiro de expresión: A fotonovela. 	maio xuño	7

5. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de obxectivos, contidos, temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia, procedementos de avaliación e competencias clave.

Obx	Cont.	Crit. de aval.	Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución para superar a materia	Procedementos e instrumentos de avaliación.					Compet. clave	
						Proba oral	Proba escrita	Traball o indiv.	Traball o grupo	Observación		
Bloque 1. Comunicación oral. escoitar e falar.												
de h	B1.1.	B1.1..	B1.1.1. Comprende o sentido global de textos orais dos medios de comunicación audiovisuais, identifica o propósito, a tese e os argumentos de noticias debates ou declaracións, determina o tema e reconece a intención comunicativa do/da falante.	Todas as unidades	50%	X		X	X		CCL	
			B1.1.2. Distingue as partes nas que se estruturan as mensaxes orais, o tema, así como a idea principal e as secundarias.	Todas as unidades	50%	X		X			CCL	
			B1.1.3. Analiza criticamente tanto a forma como o contido de noticias, debates e procedentes dos medios de comunicación e reconece a validez dos argumentos.	Unidades 6, 7, 8	40%	X		X			CCL CAA	
de h	B1.2.	B1.2	B1.2.1. Distingue entre opinión e persuasión en mensaxes publicitarias orais e identifica as estratexias de enfatización.	Unidade 8	50%	X		X			CCL CAA	
			B1.2.2. Analiza os elementos verbais dos textos orais: no plano fónico (xogos fónicos), no plano morfosintáctico (condensación, concisión e economía) e no plano léxico-semántico (léxico connotativo, simbólico e atractivo para o receptor).	Todas as unidades	40%	X			X		CCL CSEIE	
			B1.2.3. Analiza os elementos non verbais, en especial a imaxe (mensaxe icónica) e o son (diálogo, ruídos e música), en anuncios publicitarios ou outro tipo de comunicacións orais.	Unidade 8	30%				X		CCL CCEC	
de h	B1.3.	B1.3.	B1.3.1. Identifica a intención comunicativa, a tese e os argumentos dos debates, relatorios e mesas redondas do ámbito educativo e elabora un esquema ou resumo.	Unidades 7, 8	50%	X		X			CCL CAA	
			B1.3.2. Reconece os procedementos lingüísticos para manifestarse a favor ou en contra dunha opinión ou postura.	Unidades 7, 8	40%			X			CCL CSC	
	B1.4.	B1.4..	B1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral, formal ou informal, producido na variante estándar ou en calquera das variedades dialectais.	Todas as unidades	40%			X			CCL	

	B1.5.	B1.5	B1.5.1. Identifica os recursos que proporcionan adecuación, coherencia e cohesión ao discurso.	Todas as unidades	60%			X	X		CCL
			B1.5.2. Coñece e aplica as normas que rexen a cortesía na comunicación oral e respecta as opinións alleas.	Todas as unidades	80%	X			X	X	CCL CSC
			B1.5.3. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal adecuada (mirada e posición do corpo), así como o autocontrol das emocións ao falar en público.	Todas as unidades	40%	X			X	X	CCL CSC CSIEE
h o	B1.6..	B1.6.	B1.6.1. Recoñece a emisión dunha pronuncia galega correcta, identifica os erros na produción oral allea e produce discursos orais que respectan as regras prosódicas e fonéticas da lingua galega.	Unidades 1, 2	60%	X				X	CCL CAA
			B1.6.2. Recoñece e rexeita argumentadamente os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia propia da lingua galega.	Unidades 1, 2	70%					X	CAA CSC
			B1.6.3. Usa, se a posúe, a variante dialectal propia e asúmea como a variedade habitual do seu contexto.	Unidade 2	90%					X	CCL CCEC
h o	B1.7.	B1.7.	B1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	Todas as unidades	40%	X			X	X	CCL CSC
			B1.7.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, n velar e fonema fricativo palatal xordo).	Todas as unidades	50%				X	X	CCL
			B1.7.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego: infinitivo conxugado e fraseoloxía adecuada.	Unidade 9	40%				X	X	CCL
			B1.7.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	Todas as unidades	40%				X	X	CCL
a c d h	B. 1.8	B1.8	B1.8.1. Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes discriminatorias que proveñen dos medios de comunicación.	Unidade 10	90%			X	X	X	CCL CAA
			B1.8.2. Rexeita argumentadamente os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou discriminacións.	Unidade 8	40%			X	X	X	CCL CSC
a b e g	B1.9.	B1.9.	B1.9.1. Planifica a produción oral, estrutura o contido, revisa os borradores e esquemas.	Todas as unidades	40%	X				X	CCL CAA
			B1.9.2. Presenta os contidos de forma clara e ordenada e con corrección gramatical	Todas as unidades	40%	X				X	CCL

h o			B1.9.3. Utiliza o rexistro adecuado á situación comunicativa.	Todas as unidades	60%	X				X	CCL
			B1.9.4. Emprega axeitadamente os elementos prosódicos e (entoación e pronuncia axeitada, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal (mirada e posición do corpo) así como o autocontrol das emocións ao falar en público.	Todas as unidades	60%	X			X	X	CCL CSC CSIEE
			B1.9.5. Emprega as TIC para documentarse bibliograficamente, revisar gramaticalmente o texto e elaborar unha presentación atractiva e innovadora.	Todas as unidades	100%			X	X	X	CD CAA CCL
	B1.10.	B1.10	B1.10.1. Recoñece erros (incoherencias, repeticións, ambigüidades, pobreza léxica, erros fonética e entoación inadecuada) nos discursos propios e alleos para evitalos nas súas producións.	Todas as unidades	40%			X		X	CCL CAA
a c d h	B1.11.	B1.11	B1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	Unidades 6, 7	40%	X				X	CCL CAA CSC
			B1.11.2. Aplica as normas que rexen a cortesía na comunicación oral, respecta as quendas e as opinións alleas e emprega unha linguaxe non discriminatoria.	Unidades 6, 7	80%				X	X	CCL CSC
	B1.12	B1.12	B1.12.1. Desenvólvese con eficacia en situacións que xorden na vida diaria así como noutras de estudo ou traballo e participa en conversas informais.	Todas as unidades	40%					X	CCL CSC CSIEE CCEC
h o	B1.13.	B2.13	B2.13.1. Identifica e describe os valores da lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe, así como para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	Todas as unidades	90%					X	CCL CAA CSC
Bloque 2. Comunicación escrita. Ler e escribir.											
b f h	B2.1	B2.1	B2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido (resumos, cadros, esquemas e mapas conceptuais).	Todas as unidades	90%					X	CCL CAA
			B2.1.2. Aplica os coñecementos lingüísticos propios (gramaticais e léxicos) e recursos alleos (dicionarios e outras fontes de documentación) para solucionar problemas de comprensión.	Todas as unidades	100%					X	CCL
			B2.1.3. Elabora o esquema xerarquizado de ideas dun texto.	Todas as unidades	40%		X	X			CCL
			B2.1.4. Deducer información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	Todas as unidades	50%		X	X			CCL

			B2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpóraas ao seu discurso.	Todas as unidades	80%					X	CCL CAA
d e h	B2.2	B2.2	B2.2.1. Identifica a intención comunicativa, o tema e os subtemas de escritos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral, administrativo e comercial.	Todas as unidades	40%		X	X			CCL
			B2.2.2. Comprende, interpreta e valora textos propios da vida cotiá pertencentes a distintos ámbitos: laboral (currículo, carta de presentación, ficha de contratación en empresas e redes sociais de procura de emprego, contrato, nómina e vida laboral), administrativo (carta administrativa e solicitude ou instancia) e comercial (carta comercial, carta de reclamación e impreso administrativo de reclamación).	Unidades 5, 6, 7	40%		X	X			CCL CSC
d e h	B2.3	B2.3	B2.3.1. Comprende textos relacionados co ámbito educativo, tanto materiais de consulta (dicionarios, glosarios, enciclopedias, etc.), como libros de texto e recursos de temas especializados en internet.	Unidade 5	50%		X	X		X	CCL CD
			B2.3.2. Interpreta a información de mapas, gráficas, diagramas.	Todas as unidades	60%					X	CCL
d e h	B2.4	B2.4	B2.4.1. Identifica o tema e a intención comunicativa de textos argumentativos.	Unidades 5, 6	40%		X	X			CCL
			B2.4.4.2. Elabora a súa propia interpretación a partir dos argumentos expresados nun texto.	Unidades 5, 6	50%		X	X			CCL
d e h	B2.5	B2.5	B2.5.1. Diferencia os trazos característicos dos textos xornalísticos de opinión: carta ao director, editorial, columna e artigo de opinión.	Unidade 6	60%		X	X	X		CCL CSC
			B2.5.2. Valora a intención comunicativa dun texto xornalístico e distingue entre información, opinión e persuasión.	Unidade. 6	70%		X	X			CCL CSC
d e h	B2.6	B2.6	B2.6.1. Comprende e interpreta as mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de comunicación (anuncios).	Unidade 8	60%		X	X	X		CCL CSC
			B2.6.2. Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes persuasivas que proveñen dos medios de comunicación.	Unids. 8, 11, 12	70%			X		X	CCL CSC
c d h	B2.7	B2.7	B2.7.1. Reflexiona sobre os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou mensaxes discriminatorias.	Unidade 8	80%			X	X		CCL CSC
			B2.7.2. Detecta prexuízos e mensaxes discriminatorias implícitas nos textos de medios de comunicación con especial atención á publicidade.	Unidades 8, 10	70%			X	X	X	CCL CSC
b e f h	B2.8	B2.8	B2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da consulta de materiais en distintos soportes.	Todas as unidades	80%			X	X		CCL CD CSC
			B2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as bibliotecas ou as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nos seus escritos.	Todas as unidades	100%					X	CCL CD

											CAA CSC
b f h	B2.9	B2.9	B2.9.1. Utiliza distintas técnicas de planificación para organizar o seu discurso (diferentes tipos de esquemas e mapas conceptuais).	Todas as unidades	80%					X	CCL CAA
			B2.9.2. Utiliza o rexistro adecuado en función da tipoloxía textual e do acto comunicativo.	Unidades 3, 4	60%				X	X	CCL
			B2.9.3. Ordena as ideas e estrutura os contidos en unidades sintácticas consecutivas e encadeadas con conectores e outros elementos de cohesión.	Unidades 7, 8, 9, 10	40%		X	X			CCL
			B2.9.4. Coñece as regras ortográficas e as normas morfosintácticas e sérvese das ferramentas lingüísticas ao seus alcance (correctores, dicionarios e gramáticas) para aplicalas correctamente.	Todas as unidades	80%		X	X		X	CCL CD
			B2.9.5. Revisa o texto para comprobar que a organización dos contidos do texto é correcta e que non se cometen erros ortográficos, gramaticais, de formato ou de presentación.	Todas as unidades	100%					X	CCL
b e f h	B2.10	B2.10	B2.10.1. Usa as TIC para a corrección dos textos: corrector ortográfico do procesador de textos, dicionarios en liña e outras páxinas especializadas no estudo da lingua galega.	Todas as unidades	90%			X		X	CCL CD CAA
			B2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos, atendendo a cada unha das funcionalidades de cada elemento: encabezamento e pé de páxina, numeración de páxinas, índice, esquemas etc.	Unidade 11	90%			X		X	CCL CD
			B2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios, de coñecemento doutros alleos e de intercambio de opinións.	Todas as unidades	20%					X	CCL CD CSC
b e h	B2.11	B2.11	B2.11.1. Produce, respectando as súas características formais e de contido, e en soporte tanto impreso como dixital, textos propios da vida cotiá pertencentes a distintos ámbitos: laboral (currículo, carta de presentación, ficha de contratación en empresas e redes sociais de procura de emprego), administrativo (carta administrativa e solicitude ou instancia) e comercial (carta comercial, carta de reclamación e impreso administrativo de reclamación).	Unidades 5, 7	40%	X	X				CCL CSC CD
b e h	B2.12	B2.12	B2.12.1. Crea, en soporte impreso ou dixital, cartas á dirección e columnas de opinión.	Unidade 6	40%	X	X				CCL CD CSC
b e h	B2.13	B2.13	B2.13.1. Elabora, en soporte impreso ou dixital, textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	Unidade 7	40%	X	X				CCL CSC CD
			B2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa.	Unidade 7	40%	X	X				CCL CD

			B2.13.3. Sintetiza a información e resume textos argumentativos sen repetir nin parafrasear o texto de partida.	Unidade 7	40%	X	X				CCL
d h	B2.14	B2.14	B2.14.1. Identifica e describe os valores da escritura non só como una ferramenta para organizar os pensamentos senón tamén como un instrumento para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	Todas as unidades	70%					X	CCL CSC CCEC
Bloque 3. Funcionamento da lingua.											
b e l	B3.1	B3.1	B3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso de diferentes categorías gramaticais.	Todas as unidades	50%	X	X	X			CCL CAA
			B3.1.2. Recoñece, explica e usa fraseoloxía diversa da lingua galega nas súas producións orais e escritas.	Todas as unidades	40%	X	X	X			CCL CAA
b e l	B3.2	B3.2	B3.2.1. Recoñece e usa correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos.	Unidades 7, 8, 9, 10	50%	X	X	X			CCL CAA
b e l	B3.3	B3.3	B3.3.1. Recoñece e explica os procedementos de creación de palabras.	Unidade 1	50%		X	X	X		CCL CAA
			B3.3.2. Crea palabras novas utilizando os procedementos de creación léxica.	Unidade 1	50%			X			CCL CAA
			B3.3.3. Recoñece os valores de prefixos e sufixos e as súas posibilidades combinatorias para crear novas palabras.	Unidade 1	70%		X	X			CCL
			B3.3.4. Identifica a procedencia grega ou latina de prefixos e sufixos habituais no uso da lingua galega.	Unidade 1	60%		X	X			CCL
a d e	B3.4	B3.4	B3.4.1. Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega, con especial atención á entoación, ás vogais de grao medio e ao n velar.	Unidades 1, 2	50%	X				X	CCL CAA
b e n l	B3.5	B3.5	B3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso (semántico e sintáctico) e de normativa, para resolver dúbidas, e para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	Todas as unidades	100%					X	CCL CD
b e	B3.6	B3.6	B3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega nos discursos orais e escritos.	Todas as unidades	40%	X	X				CCL CAA
			B3.6.2. Recoñece o valor funcional e social das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	Todas as unidades	60%					X	CCL
e	B3.7	B3.7	B3.7.1. Analiza e usa correctamente a puntuación, de acordo coa cohesión sintáctica.	Unidades 7, 8, 9,10	60%		X	X			CCL
b e	B3.8	B3.8	B3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente.	Unidades 3, 4	40%		X	X			CCL CAA

			B3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	Unidades 4, 5, 6	60%		X	X			CCL
			B3.8.3. Respecta a orde correcta dos elementos da estrutura sintáctica galega.	Unids. 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	50%		X	X		X	CCL
			B3.8.4. Clasifica oracións segundo a natureza do predicado.	Unidades 4, 5, 6	60%		X	X			CCL
			B3.8.5. Usa a terminoloxía sintáctica correcta.	Unidades 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	50%		X	X			CCL
e h	B3.9	B3.9	B3.9.1. Recoñece, explica e usa os nexos textuais de causa, consecuencia, condición, hipótese e os conclusivos, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.	Unidades. 7, 8, 9, 10	40%		X	X		X	CCL CAA
e	B3.10	B3.10	B3.10.1. Identifica a estrutura do texto, en construcións propias e alleas.	Todas as unidades	40%		X	X			CCL
			B3.10.2. Xustifica argumentadamente a división en parágrafos de textos propios e alleos.	Todas as unidades	70%					X	CCL CAA
			B3.10.3. Identifica a progresión temática en textos propios e alleos.	Todas as unidades	40%			X	X		CCL
			B3.10.4. Elabora textos cunha estrutura apropiada, divididos en parágrafos e empregando os mecanismos de progresión temática.	Todas as unidades	40%		X	X			CCL
a b e	B3.11	B3.11	B3.11.1. Identifica e describe a estrutura e os trazos lingüísticos dos diferentes xéneros textuais, especialmente nos argumentativos, e aplícalos nas producións propias.	Unidade 7	40%		X	X	X		CCL
			B3.11.2. Recoñece nun texto, e emprega nas producións propias, os distintos procedementos lingüísticos para a expresión da subxectividade.	Todas as unidades	40%		X	X			CCL
b e	B3.12	B3.12	B3.12.1. Xustifica a adecuación das producións en función do contexto, do tema e do xénero textual.	Unidade 3, 4	50%		X			X	CCL CAA
			B3.12.2. Elabora producións lingüísticas cunha adecuación apropiada ao contexto, ao tema e ao xénero textual.	Todas as unidades	50%		X	X			CCL
b e h	B3.13	B3.13	B3.13.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	Todas as unidades	90%					X	X CCL CAA
b e	B3.14	B3.14	B3.14.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.	Todas as unidades	50%					X	CCL CAA

Bloque 4. Lingua e sociedade											
ñ o	B4.1 B4.2 B4.3	B4.1	B4.1.1. Valora a lingua como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo e argumenta fundamentadamente e cun discurso propio a súa postura.	Unidades 8, 9	90%					X	CCL CCEC
			B4.1.2. Valora o plurilingüismo inclusivo, desde a lingua propia, como expresión da riqueza cultural da humanidade e argumenta cun discurso propio a súa postura.	Unidades 8, 9	70%					X	CCL
			B4.1.3. Coñece os territorios que forman parte da comunidade lusófona e sabe describir a súa importancia dentro das linguas do mundo no século XI.	Unidade 7	80%		X		X		CCL CSC
			B4.1.4. Incorpora á súa práctica cotiá os principais recursos da rede en portugués (buscadores, enciclopedias e portais de noticias).	Todas as unidades	90%					X	CCL CSC CD
ñ o	B4.4	B4.2	B4.2.1. Coñece e describe a lexislación estatal e autonómica básica en materia lingüística.	Unidade 9	50%		X				CCL CSC
			B4.2.2. Describe acertadamente con criterios sociolingüísticos a situación galega actual.	Unidade 9	60%		X	X	X		CCL CSC
			B4.2.3. Analiza gráficas de distribución de linguas tirando conclusións nas que incorpora os seus coñecementos sociolingüísticos.	Unidade 9	40%					X	CCL CSC CD
			B4.2.4. Describe a situación sociolingüística de Galicia e emprega a terminoloxía apropiada.	Unidades 8, 9, 10, 11, 12	50%	X	X	X			CCL CSC
			B4.2.5. Analiza as tendencias de evolución da lingua galega a partir da situación sociolingüística actual.	Unidades 9, 10, 11, 12	50%			X	X		CCL
ñ o	B4.5	B4.3	B4.3.1. Identifica os procedementos de normalización e argumenta axeitadamente a necesidade de continuar con este proceso na lingua galega.	Unidade 9	70%		X		X		CCL CSC
			B4.3.2. Distingue normativización e normalización e explica axeitadamente cada fenómeno.	Unidade 9	90%		X				CCL CSC
			B4.3.3. Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega.	Unidades 8, 9	100%	X		X			CCL CSC
			B4.3.4. Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.	Unidade 9	50%				X	X	CCL CSC
ñ o	B4.6	B4.4	B4.4.1. Recoñece os principais elementos da evolución da lingua galega desde 1916 ata a actualidade.	Unidades . 5, 6, 9	50%		X		X		CCL
			B4.4.2. Recoñece os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega desde 1916 e elabora textos expositivos sobre as diferentes etapas.	Unidade 1	50%		X		X		CCL CCEC

			B4.4.3. Identifica as causas dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde 1916.	Unidades 5, 6	50%		X		X		CCL CCEC
			B4.4.4. Identifica as consecuencias dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde 1916.	2º Trimestre Unids. 5, 6	50%		X		X		CCL CCEC
			B4.4.5. Interpreta gráficos, táboas, textos e información dos medios e das TIC, relacionados coa historia social da lingua galega desde 1916.	Unidades. 5, 6	40%					X	CCL CCEC CD
ñ o	B4.7	B4.5	B4.5.1. Describe a situación sociolingüística e legal das linguas de España e analiza criticamente textos (literarios e xornalísticos), gráficos ou documentos audiovisuais que traten sobre a situación sociolingüística do Estado español.	Unidade 9	50%	X	X		X		CCL CD
ñ o	B4.8	B4.6	B4.6.1. Sinala os prexuízos lingüísticos atribuíbles a calquera lingua e especialmente á galega e rebáteos cunha argumentación axeitada.	Unidade 8	70%				X	X	CCL CSC
			B4.6.2. Analiza a opinión propia sobre as linguas, detecta os prexuízos, en caso de os ter, e rebáteos argumentadamente.	Unidade 8	70%				X	X	CCL CSC
ñ o	B4.9	B4.7	B4.7.1. Recoñece os principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas da lingua galega.	Unidade 1	50%		X	X	X		CCL CSC
			B4.7.2. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega.	Unidade 2	50%		X	X	X		CCL
			B4.7.3. Valora a lingua estándar como variedade unificadora.	Unidade 2	40%					X	CCL
			B4.7.4. Valora as variedades xeográficas da lingua galega como símbolo de riqueza lingüística e cultural e rexeita fundamentadamente calquera prexuízo sobre a variación diatópica.	Unidade 1	100%					X	CCL CSC
			B4.7.5. Recoñece as variedades diastráticas e diafásicas da lingua galega e describe o influxo da situación sociolingüística nelas.	Unidades 3, 4	50%		X		X		CCL CSC
Bloque 5. Educación literaria.											
h l	B5.1	B5.1	B5.1.1. Identifica os distintos períodos e xeracións da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	Todas as unidades	40%	X	X				CCL
			B5.1.2. Comprende e explica razoadamente os distintos períodos da literatura galega de 1916 ata a actualidade sinalando os seus principais trazos característicos.	Todas as unidades	40%	X	X				CCL
h l	B5.2	B5.2	B5.2.1. Selecciona, seguindo criterios razoados, obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade para a súa lectura.	Todas as unidades	100%			X			CCL CD

			B5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente.	Todas as unidades	50%			X			CCL
			B5.2.3. Comenta, de forma guiada ou libre, textos de obras da Literatura galega desde 1916 ata a actualidade, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente.	Todas as unidades	50%			X			CCL
			B5.2.4. Compara textos literarios dun mesmo período ou de diferentes períodos atendendo aos seus principais contidos, sinala os seus trazos característicos definitorios e pon todo en relación co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período ou períodos.	Todas as unidades	50%				X		CCL
h l	B5.3	B5.3	B5.3.1. Le expresiva, compresiva e/ou dramatizadamente textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	Todas as unidades	80%			X			CCL
			B5.3.2. Participa con proveito de audicións de textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade e escribe/debate, argumentadamente, sobre os seus valores literarios.	Todas as unidades	60%				X		CCL
b h l	B5.4	B5.4	B5.4.1. Elabora traballos individual e/ou colectivamente nos que se describen e analizan textos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	Todas as unidades	60%			X	X		CCL
e h l	B5.5	B5.5	B5.5.1. Consulta fontes de información variadas para a realización de traballos e cita axeitada destas.	Todas as unidades	100%					X	CCL
			B5.5.2. Emprego de diferentes recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destes.	Todas as unidades	100%					X	CCL CD
h l n	B5.6	B5.6	B5.6.1. Crea ou recrea textos de intención literaria partindo das características dos traballos na aula.	Todas as unidades	40%			X			CCL CCEC
			B5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	Todas as unidades	80%					X	CCL CCEC

6. Metodoloxía didáctica

Os alumnos e as alumnas posúen en todas as súas aprendizaxes unha serie de ideas previas. Na área de Lingua e Literatura o obxecto de estudo é a propia lingua. Isto fai que o alumnado parta, por un lado, dunha serie de coñecementos previos adquiridos a través da aprendizaxe e, por outro, dos que construíu como usuario/a.

A selección e organización dos contidos na etapa persegue que o alumnado progrese e se perfeccione de forma sistemática na súa competencia comunicativa e que, de forma simultánea, incrementa progresivamente os seus coñecementos acerca da lingua, os sistemas de comunicación verbal e non verbal e a literatura.

As diversas destrezas e a súa concreción na comprensión e produción de distintos tipos e subtipos de textos secuencianse para que accedan a diferentes niveis de complexidade atendendo á madurez do alumnado.

Tendo en conta estes aspectos, os principios metodolóxicos que fundamentan e animan o proceso de ensino-aprendizaxe na área de Lingua Galega e Literatura son os seguintes:

- O ensino-aprendizaxe da lingua é comunicación. Se este principio é válido para a educación en xeral, moito máis o será nunha materia que ten como fin último o desenvolvemento da comprensión e a produción de textos.
- O ensino da lingua implica a exercitación dos procesos cognitivos complexos: comprensión e produción. Ao ser inseparables estes procesos da comunicación oral e escrita, a metodoloxía para a materia propicia e necesita da realización de actividades moi vencelladas ao cognitivo: busca da idea central, xerarquización de ideas, organización lóxica do discurso, etc.
- O ensino da lingua implica a extensión do concepto de competencia lingüística á pragmática. A materia debe proporcionar coñecementos sobre a propia lingua, pero tamén a capacidade para intervir no discurso e actuar con coñecemento das convencións pragmáticas.
- O ensino da lingua debe fomentar a creatividade. Existe unha estreita relación entre o cultivo da imaxinación e a creatividade e a aprendizaxe da Lingua e a Literatura. A resolución dos problemas que presenta a comunicación esixe estratexias de creatividade. Por outro lado, a literatura como expresión artística é un exercicio permanente de creatividade e de comprensión dos seus mecanismos.
- O ensino da lingua debe adecuarse ao suxeito da aprendizaxe. A metodoloxía debe axustarse ao desenvolvemento socio-afectivo, persoal e cognitivo do alumnado. Así, hanse de ter en conta os coñecementos e as destrezas que é capaz de adquirir conforme á súa idade e á proximidade e interese dos contidos co que han de exercitar as destrezas comunicativas.
- O ensino da lingua debe fomentar o hábito de ler e o pracer como individuo lector. O coñecemento, dominio e adquisición da lingua atopa na lectura un dos seus mellores instrumentos. Cómpre, pois, animar e predispoñer o alumnado cara á lectura.

6.1. Estratexias para acadar os estándares de aprendizaxe.

O traballo competencial debe estar na base do ensino; a docente pasa a ser unha xestora de coñecemento e o alumnado adquire un maior grado de protagonismo. A área de Lingua Galega e Literatura é unha materia das denominadas instrumentais, polo que no traballo de aula a docente manexa dous obxectivos fundamentais: a consecución de obxectivos curriculares a través dos contidos do currículo e o desenvolvemento de habilidades que favorezan a aprendizaxe do alumnado noutras áreas.

Neste proceso é necesario o adestramento individual e o traballo reflexivo de procedementos básicos da materia: a comprensión oral e lectora, a expresión oral e escrita e a argumentación que son, obviamente, extrapolables a outras áreas e contextos de aprendizaxes.

Nalgúns aspectos da área, fundamentalmente naqueles que perseguen as habilidades de comunicación entre iguais e o desenvolvemento da expresión e comprensión oral, o traballo en grupo colaborativo achega, ademais do adestramento de habilidades sociais básicas e o enriquecemento persoal desde a diversidade, unha plataforma inmejorable para adestrar a competencia comunicativa.

Na área de Lingua Galega e Literatura é indispensable a vinculación a contextos reais e a aplicación dos conceptos máis abstractos para mellorar o desenvolvemento lingüístico do alumnado. Para iso, as tarefas competenciais propostas facilitarán este aspecto e permitirán a contextualización de aprendizaxes en situacións cotiás e próximas aos alumnos e alumnas.

6.2. Estratexias para a adquisición das competencias clave

As competencias clave están ligadas a un desempeño eficaz nun contexto determinado. As situacións de aprendizaxe deseñadas para o seu desenvolvemento deberán incorporar tarefas que contextualicen as aprendizaxes e que permitan avanzar en máis dunha competencia ao mesmo tempo. O enfoque metodolóxico deberá sustentarse nas referidas situacións de aprendizaxe, coa finalidade de que os contidos se convertan en coñecementos aplicables con eficacia. A metodoloxía será variada e adecuada ás características e aos ritmos de aprendizaxe dos alumnos e das alumnas.

MATERIA	
COMPETENCIA	CONTRIBUCIÓN DA MATERIA ÁS COMPETENCIAS CLAVE
Comunicación lingüística (CCL)	As materias de lingua contribúen, sen dúbida, á competencia en comunicación lingüística, como se reflicte en todos os descritores do propio currículo. Destacamos os seguintes: <ul style="list-style-type: none">• Comprender o sentido dos textos escritos e orais.• Manter unha actitude favorable cara á lectura.• Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.• Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...

	<ul style="list-style-type: none"> • Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.
Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)	Desde a área de Lingua Galega e Literatura desenvólvense de forma xeral varios aspectos desta competencia, xa que as análises das estruturas morfolóxicas, sintácticas e textuais supoñen un adestramento do razoamento lóxico, a súa sistematización, a aplicación dun método rigoroso. Por outro lado, a variedade tipolóxica e temática dos textos pon en contacto a área coa relación do ser humano coa realidade, o mundo científico e o contorno ambiental.
Competencia dixital (CD)	A contribución ao desenvolvemento da competencia no tratamento da información e a competencia dixital vén dada polo manexo dos recursos TIC para a creación de distintos contextos comunicativos, uso das distintas ferramentas dixitais para manexar a información e o uso de recursos específicos de aprendizaxe da lingua: programas de software, páxinas web, dicionarios en liña, tradutores, correctores...
Aprender a aprender (CAA)	A competencia pódese desenvolver na área fomentando tarefas que permitan que o alumno ou a alumna se recoñeza a si mesmo/a como aprendiz para a mellora dos seus procesos de aprendizaxe. Neste sentido, a materia préstase especialmente a iso, xa que é unha área que favorece os procesos metacognitivos e a adquisición de estratexias e estruturas de aprendizaxe extrapolables a outras áreas e contextos.
Competencias sociais e cívicas (CSC)	A aprendizaxe dunha lingua comprende non só os aspectos lingüísticos, senón tamén as compoñentes socioculturais que subxacen no uso desa lingua. Por outra banda, a lingua é vehículo de transmisión cultural, o seu coñecemento favorece o respecto e tolerancia por outras culturas, aceptando a diversidade de valores e superando prexuízos e favorecendo actitudes socialmente positivas.
Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)	O adestramento do sentido de iniciativa e espírito emprendedor favorece a autonomía do alumnado e o desenvolvemento de habilidades persoais para emprender accións innovadoras en contextos académicos que logo se poderán extrapolar a situacións vitais. No propio estudo da materia, os alumnos e as alumnas deben recoñecer os seus recursos e adquirir hábitos que lles permitan superar dificultades no traballo e na consecución de metas establecidas.
Conciencia e expresións culturais (CCEC)	A expresión lingüística e o coñecemento cultural que se adquire a través da literatura facilitan desde a área o desenvolvemento desta competencia. A verbalización de emocións e sentimentos sobre as manifestacións literarias ou artísticas, as creacións propias ou o coñecemento do acervo literario fan desta área unha canle perfecta para adestrar a competencia.

6.3. Materiais e recursos didácticos

O principal soporte utilizado será a plataforma Edixgal, onde se manexarán os contidos que esta ofrece, ademais doutros introducidos pola profesora. Empregaremos diversos recursos e estratexias didácticas, sempre que for tecnicamente posíbel, para facer fincapé naqueles aspectos que consideramos que non están suficientemente desenvolvidos nos manuais contidos na plataforma, ou simplemente por dispoñermos dun material máis

atractivo e rendíbel.

Empregarase dita aula virtual Edixgal como soporte de materiais, ferramenta de traballo e medio de comunicación entre o alumnado e a profesora.

Fomentarase a utilización dos recursos existentes na biblioteca, á que se procurará que o alumnado acuda, na medida do posible, co obxectivo de que se familiaricen con ese espazo e co manexo do material que hai depositado nela. Promoverase a participación do alumnado como integrantes do grupo de voluntariado da biblioteca e a creación dun club de lectura, co fin de aumentar o número de lectores e lectoras habituais. Tamén se fomentará o interese pola literatura coa utilización de textos e obras literarias dos diferentes xéneros nas aulas e recomendacións para a lectura fóra do centro, ademais das lecturas obrigatorias establecidas para cada un dos cursos.

Nas aulas promoverase o emprego de libros de consulta e dicionarios, en diferentes soportes, e tamén se lles achegarán materiais de reforzo e ampliación, así como recursos que poidan atopar na Internet, como páxinas web informativas, exercicios interactivos, vídeos, etc.

7. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

LINGUA GALEGA E LITERATURA. CURSO 2022-2023

CRITERIOS DE AVALIACIÓN.

A **avaliación trimestral** do alumnado realizarase tendo en conta os seguintes parámetros:

- **70% DA CUALIFICACIÓN.** Obterase da **nota media** entre as puntuacións obtidas nos apartados **a** e **b**:
 - a)** Unha proba escrita, que se avaliará de 0 a 10. Na súa cualificación teranse en conta os contidos, a redacción e ortografía e a presentación. Para poder aprobar a materia no trimestre, será imprescindible obter nesta proba **unha nota mínima de 3 puntos**.
 - b)** Traballos, orais ou escritos, correspondentes aos contidos das tres unidades do trimestre (un por cada unidade, como mínimo). Neste apartado, calcularase a nota media entre as notas dos traballos, que se avaliarán de 0 a 10 puntos e serán corrixidos por medio de rúbricas. Para poder aprobar a materia no trimestre, será imprescindible obter, como cualificación media dos traballos, **unha nota mínima de 3 puntos**.
- **10% DA CUALIFICACIÓN.** Cada trimestre, o alumnado deberá facer unha lectura dunha obra literaria proposta pola profesora, cuxa avaliación suporá un 10% da cualificación trimestral. Poderanse propor lecturas voluntarias, se a profesora o estimar conveniente, que serían valoradas cun máximo de 1 punto sobre a nota final do trimestre.
- **10% DA CUALIFICACIÓN** Exposicións orais planificadas: realizarase unha proba en cada trimestre que

consistirá na exposición oral dun tema preparado previamente. As exposicións realizaranse na aula ou serán gravadas en vídeo seguindo un esquema previo. A avaliación das mesmas levarase a cabo por medio de rúbricas.

- 10% DA CUALIFICACIÓN. Corresponderá á cualificación resultante da observación sistemática do traballo do alumnado, recollida a este efecto no caderno de notas e listas de rexistros da profesora.

Considerarase que un alumno ou alumna superou a materia nun trimestre cando a nota obtida, ponderada segundo os parámetros indicados, sexa igual ou superior a 5 puntos. O alumnado que non supere a materia nun trimestre poderá realizar un exame de recuperación dos contidos dos exames realizados nese trimestre. No caso da primeira e segunda avaliación, dito exame de recuperación realizarase no comezo do seguinte trimestre en el incluíranse contidos correspondentes ás tres unidades do trimestre. A recuperación do terceiro trimestre realizarase na proba final de recuperación, no mes de xuño, que se describe máis adiante.

A cualificación final do curso calcularase obtendo a nota media entre as tres avaliacións parciais.

Se un alumno ou alumna tivo que realizar exames de recuperación da primeira ou segunda avaliación, a nota das avaliacións que tivo que recuperar, e que se terá en conta para obter a media final do curso, obterase do seguinte xeito:

- a) 70% : A nota do exame de recuperación.
- b) 10%: Cualificación dos exames ou traballos da lectura obrigatoria.
- c) 10% : Exposicións orais planificadas.
- d) 10%: Seguimento do traballo na aula.

A avaliación dos apartados **2, 3 e 4** será a que se obtivo no trimestre correspondente; non se pode incrementar esa cualificación con ningunha proba de recuperación.

O alumnado que non obteña na nota media das tres avaliacións unha cualificación mínima de 5 puntos poderá realizar unha **proba final de recuperación**, que constará de tres partes independentes, correspondentes aos contidos de cada unha das avaliacións; nela o alumnado deberá realizar a parte ou partes correspondentes a aquelas avaliacións en que non acadou os obxectivos, isto é, aquelas en que obtivo unha cualificación inferior a 5 puntos.

A cualificación final do alumnado que teña que presentarse á proba final de recuperación calcularase obtendo a nota media das tres avaliacións. No caso en que nalgunha das avaliacións a nota que obtivo na proba final de recuperación sexa inferior á que obtivera na avaliación correspondente, terase en conta a cualificación máis alta.

8. Medidas de atención á diversidade

- **Avaliación inicial.**

Nas primeiras semanas do curso realizarase unha proba de avaliación inicial onde se contemplan contidos correspondentes ao currículo de 3º curso de ESO. Ditos contidos formarán parte dos cinco bloques en que se estrutura a materia, facendo fincapé nos dous primeiros:

1. Comunicación oral. escoitar e falar.
2. Comunicación escrita. Ler e escribir.
3. Funcionamento da lingua.
4. Lingua e sociedade.
5. Educación literaria.

Cos resultados desa proba, identificaremos o alumnado que precisa dun seguimento individualizado no seu proceso de aprendizaxe e proporemos as medidas de reforzo necesarias.

- **Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados.**

O alumnado que presente dificultades para acadar os obxectivos propostos para o curso será obxecto dun seguimento individualizado por parte da profesora. Para iso, deseñaranse un conxunto de actividades de reforzo sobre os contidos do currículo, xunto con outras relacionadas con técnicas de estudo, que poidan mellorar o seu desempeño no ámbito académico.

Manterase contacto permanente co Departamento de Orientación, co fin de elaborar estratexias conxuntas para implementar medidas de apoio ao alumnado que o precise.

9. Plan de recuperación de materias pendentes

Durante o curso escolar farase un seguimento do alumnado que teña a materia de Lingua Galega e Literatura pendente de superación do curso anterior para recuperala de maneira progresiva. Para iso observaremos o seu traballo no curso actual e establecerase un programa individual que incluírá a realización de actividades mensuais. A profesora deseñará e entregará cadernos de actividades mensuais, entre os meses de outubro e abril, que o alumnado deberá devolver completos, en tempo e forma, para que sexan corrixidos. Este programa será comunicado aos titores ou titoras para que llelo comuniquen ás familias e promovan a implicación destas no seguimento do traballo. A realización e entrega das tarefas terá un seguimento trimestral nas sesións de avaliación.

Para a cualificación final da materia pendente farase media numérica dos cadernos entregados ao longo do curso. Para superar a materia hai que obter unha nota media mínima de 5. Se o alumnado coa materia pendente

de Lingua Galega e Literatura de 3º ESO acada unha cualificación positiva na materia de Lingua Galega e Literatura de 4º ESO, considerárase que lle queda recuperada automaticamente a materia pendente do curso anterior. No caso de que o alumnado non estea en condicións de superar a materia pendente a través da realización das actividades dos cadernos mensuais, informárase da situación e da obriga de a recuperar mediante a proba extraordinaria do mes de maio. Dita proba incluírá todos os contidos traballados nos cadernos cualificados cunha nota inferior a 5 ao longo do curso na materia pendente. Calquera proba ou material considerárase suspenso (cualificárase con 0 puntos) se se detecta que un alumno/a copiou, permitiu que outros/as copiasen o seu traballo ou participou en calquera actividade ou estratexia deshonestas para mellorar os resultados (propios ou alleos).

10. Elementos transversais

COMPRESIÓN LECTORA. EXPRESIÓN ORAL E ESCRITA
A comunicación oral e escrita están na base dos contidos desta materia. Así, trabállanse continuamente a comprensión de textos orais e escritos de diferente tipoloxía e contido. Tamén se fomenta a mellora da competencia en expresión oral e escrita, coa produción de textos de variados xéneros discursivos (diálogo, narración, exposición, argumentación, descrición) e de diferente procedencia (académicos, persoais, xornalísticos...). Procúrase, en todo momento, facilitar ao alumnado ferramentas de comunicación social, achegándolle textos e facilitándolle a elaboración doutros que poderían darse en situacións reais de comunicación.
COMUNICACIÓN AUDIOVISUAL
A comunicación audiovisual tamén formará parte da aula de lingua e literatura. A televisión, cine, radio, Internet, son unha fonte de materiais moi importante para a nosa materia, onde podemos traballar diferentes aspectos da linguaxe, tamén a linguaxe non verbal.
CONTRIBUCIÓN ÁS TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E COMUNICACIÓN
As TIC constitúen un elemento básico na aprendizaxe, como soporte de contidos e ferramentas para a elaboración de tarefas, e a súa aplicación na aula de lingua e literatura esténdese a todos os ámbitos da materia.
Levaremos a cabo actividades de busca de información, de elaboración de textos e traballo con textos dados, de interpretación segundo diversos códigos expresivos e teatro lido ou interpretado. Na súa utilización, promoverase a alfabetización mediática, informacional e dixital, co fin de que o alumnado atinxa a capacidade de discriminar, avaliar e utilizar adecuadamente a información.
Utilizarase a plataforma Edixgal como soporte principal de contidos ofrecidos ao alumnado e como vehículo

na entrega dunha parte considerable das tarefas.

Todas as unidades didácticas propoñen actividades relacionadas coas TIC. O alumnado dispón de ordenadores para o seu uso individual, xa que o centro está adscrito ao programa Edixgal. As aulas están dotadas dun encerado dixital e dun proxector.

En calquera caso, temos presente que non sempre é posible a utilización dos medios dixitais, xa que dependemos da eficacia das conexións á Internet e do estado óptimo dos equipos, non sempre posibles, tanto no centro como nos fogares do alumnado.

CONTRIBUCIÓN AO EMPRENDIMENTO

Na materia de lingua e literatura, tentarase que o alumnado adquira destrezas na planificación do seu traballo. Por outra parte, e dado que nesta materia se dá prioridade ao traballo colaborativo, preténdese que o alumno ou alumna sexa capaz de organizar o traballo en grupo, e de mellorar a súa autoconfianza e o sentido da responsabilidade.

CONTRIBUCIÓN Á EDUCACIÓN CÍVICA E CONSTITUCIONAL

Na selección de textos, tanto en soporte escrito como dixital ou audiovisual, trataranse temas relacionados coa educación cívica e en valores, tales como a tolerancia, cooperación, solidariedade, igualdade de dereitos entre homes e mulleres, rexeitamento de calquera tipo de discriminación e da violencia, defensa do medio ambiente, hábitos de consumo saudábeis..

CONTRIBUCIÓN AO PLAN LECTOR

O alumnado deberá realizar a lectura dunha obra literaria por trimestre, determinados polo departamento. Propóñense maioritariamente obras de literatura xuvenil actual con temáticas variadas que teñen en conta os intereses do alumnado e/ou que presentan algún valor educativo (educación en valores: tolerancia, non discriminación, igualdade entre homes e mulleres, multiculturalidade...) que serven para traballar contidos transversais. Tamén se incluírá algunha obra correspondente aos períodos literarios que forman parte do currículo. Ademais, proporanse outras lecturas para faceren voluntariamente.

Enviaráselles ás familias, a través do alumnado unha relación de obras de diferentes xéneros, co obxectivo de que desde os propios fogares se fomente a lectura escollendo, por exemplo, algún deses libros como agasallo para os rapaces e rapazas.

Fomentarase o uso dos fondos contidos na biblioteca e a participación nas actividades de animación á lectura propostas desde ese espazo, así como o emprego da plataforma dixital de lectura Elbe2.

Tentaremos achegar o alumnado a personalidade homenaxeada no Día das Letras Galegas, tanto dentro da aula como noutras actividades complementarias, para que coñezan e valoren a personaxe e a súa obra.

CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA

A través das actividades e textos propostos para o traballo, contribuirase a cumprir os obxectivos do plan de

convivencia do centro. Dentro da tipoloxía textual que traballamos nas aulas, daremos importancia ao diálogo, coa produción de debates onde se respecten as opinións alleas e as quendas de intervención, cunha actitude respectuosa ante os discursos dos demais integrantes na actividade. Nos textos seleccionados para a realización de tarefas, procuraremos fomentar a tolerancia, a empatía e a non discriminación entre as persoas.

Consideramos fundamental promover o traballo colaborativo entre o alumnado, de maneira que se establezan relacións de complicitade e respecto entre os e as compoñentes dos grupos. Na constitución e labor destes grupos, prestaremos especial atención ao alumnado con dificultades de integración.

Trataremos de crear un clima de confianza, solidariedade e respecto entre o alumnado do grupo e manteremos unha vixilancia constante para detectar posibles problemas de convivencia entre os seus integrantes.

11. Actividades complementarias e extraescolares

Desde o departamento de Lingua Galega e Literatura considérase a necesidade de realizar actividades que complementen o desenvolvemento e a formación íntegra do alumnado nas súas dimensións humanas e de cohesión social dentro do grupo. Para iso estima a participación nas celebracións de integración que o Centro desenvolva ao longo do curso e tamén aquelas que espontaneamente xurdan para beneficio dos alumnos e as alumnas no exterior do Centro. Esas actividades son aquelas de coñecemento e reflexión sobre as realidades culturais propias e do contorno –recollas de cultura tradicional, costumes, observacións, realización de traballos sobre a memoria histórica, etc- e coñecemento doutras realidades que non sexan da contorna –museos, visitas guiadas, exposicións, obras de teatro, cursos de animación á lectura, á sensibilidade artística –musical, plástica, de expresión física, de defensa da natureza e medio ambiente, de respecto á integración, etc.

Algunhas das actividades extraescolares que se prevé realizar no presente curso son:

- Asistencia a representacións teatrais. As datas de realización destas saídas estarán determinadas pola programación ofertada polas organizacións. A asistencia ás representacións e a selección dos grupos de alumnos asistentes terá en conta as características da obra representada, as idades para as que estea proposta e a relación co currículo da materia de cada curso.
- Participación en certames literarios convocados por diferentes entidades.
- Encontros con autoras/es de obras coñecidas polo alumnado.
- Actividades relacionadas co xornal dixital editado no centro: entrevistas, crónicas, traballos de investigación, crítica literaria ou de actividades culturais...
- Para o alumnado de Segunda Lingua Estranxeira Portugués, promoverase a asistencia a actividades

culturais relacionadas co ámbito da lusofonía, como teatro, contacontos ou concertos. Se fose posible, contéplase a realización dunha viaxe ao norte de Portugal, para que entren en contacto directo coa lingua e a realidade do país veciño.

- Participación nas actividades propostas polo EDNL e a biblioteca do centro.

12. Seguimento e avaliación da programación

A comprobación da efectividade e adecuación da programación didáctica realizarase ao finalizar cada un dos trimestres, ou ben no momento no que se detecte calquera fallo ou posibilidade de mellora ao respecto durante o desenvolvemento da mesma.

A revisión e as modificacións pertinentes poñeranse na práctica o antes posible, é dicir, inmediatamente despois da detección dos fallos ou dificultades, se é posible, sempre que se trate de aspectos que sigan sendo pertinentes no resto do desenvolvemento da programación. No caso de que os fallos atinxan a aspectos que, dada a súa natureza, non poidan ser revisados ao longo do presente curso, faranse as modificacións convenientes de cara a vindeiros cursos.

En calquera caso, as modificacións máis ou menos significativas que se fagan á programación constarán no libro de actas do Departamento, así como na memoria final do Departamento de Lingua Galega e Literatura.

Mecanismo de revisión e modificación da programación didáctica	Escala			
Indicadores de logro	1	2	3	4
1.- Diseñáronse unidades didácticas ou temas a partir dos elementos do currículo?				
2.- Secuenciáronse e temporalizáronse as unidades didácticas/temas/proxectos?				
3.- O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e temporalización?				
4.- Engadiuse algún contido non previsto á programación?				
5.- Foi necesario eliminar algún aspecto da programación prevista?				
6.- Secuenciáronse os estándares para cada unha das unidades/temas?				
7.- Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar a materia?				
8.- Asignóuselle a cada estándar o peso correspondente na cualificación ?				
9.- Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa avaliación?				
10.- Asociáronse con cada estándar os temas transversais a desenvolver?				

11.- Fixouse a estratexia metodolóxica común para todo o departamento?				
12.- Estableceuse a secuencia habitual de traballo na aula?				
13.- Son adecuados os materiais didácticos utilizados?				
14.- As guías didácticas son adecuadas, atractivas e de fácil manipulación para o alumnado?				
15.- Deseñouse un plan de avaliación inicial fixando as consecuencias da mesma?				
16.- Elaborouse unha proba de avaliación inicial a partir dos estándares?				
17.- Fixouse un procedemento de acreditación de coñecementos previos?				
18.- Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua: probas, exames, etc.?				
19.- Establecéronse criterios para a recuperación dun exame e dunha avaliación?				
20.- Fixáronse criterios para a avaliación final?				
21.- Establecéronse criterios para a avaliación extraordinaria?				
22.- Elaboráronse os exames tendo en conta o valor de cada estándar?				
23.- Definíronse programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares?				
24.- Leváronse a cabo as medidas específicas de atención ao alumnado con NEE?				
25.- Leváronse a cabo as actividades complementarias e extraescolares previstas?				
26.- Informouse ao alumnado sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos?				
27.- Informouse ao alumnado sobre os criterios de promoción?				
28.- Seguiuse e revisouse a programación ao longo do curso?				
29.- Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do centro?				
30.- Usáronse as TIC no desenvolvemento da materia?				